

Wandeling “Langs 77 Grote Kerken in Nederland”.

Route Durgerdam – Muiden – Weesp – Naarden – Hilversum, 14, 15 en 16 juni 2011

Dinsdag 14 juni 2011

Vandaag loopt Alie Visser (wijk Oost) mee.

De vorige etappe eindigde in Durgerdam. Daarom is vandaag daar de start. Om 10.15 uur zitten we in Durgerdam op een terras. Met het zicht op het Vuurtoreneiland.

Aan een tafel verderop zitten twee mannen, hardfietsers aan hun outfit te zien, aan de koffie met appelgebak.

We raken in gesprek doordat één van de mannen vraagt of we gaan wandelen. Als ik vertel van mijn wandelplan en hem mijn promotieflyer overhandig, raakt hij enthousiast. En daar begint zijn verhaal: Hij komt uit Surhuisterveen, woont nu in

Purmerend, en op dinsdag gaat hij altijd met zijn vriend een eind fietsen. Hij heeft op het Ichthus gezeten in Drachten, in de jaren '70 van de vorige eeuw. En ja, hij kent de Grote Kerk. Is daar wel een keer geweest.

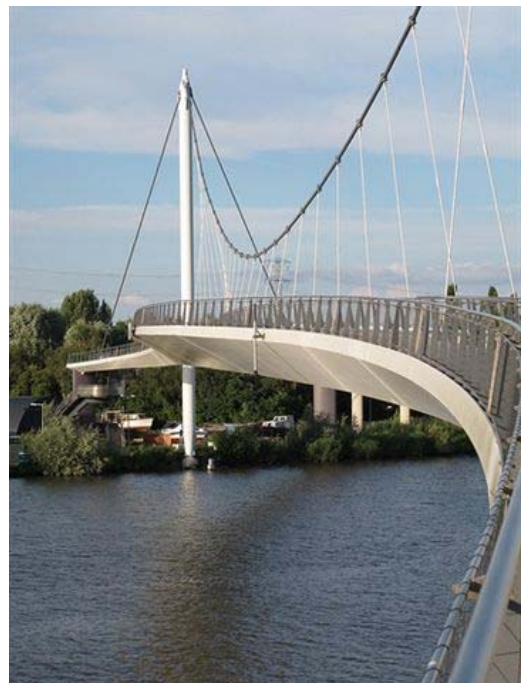
Als we vertrekken, zegt hij dat hij mij zal sponsoren. Zijn naam: Florus van Gijzen. Een prachtige naam!!

Een bijzonder begin van een prachtige dag. We lopen over de Schellingwouderbrug, gesloten voor alle verkeer, behalve voor bussen, fietsers en wandelaars. Dan gaat het verder over de IJdijk, langs het Buiten-IJ, en dan over de Nesciobrug over het Amsterdam-Rijnkanaal. Lengte: 780 meter. Ontwerper: Jim Eyre. Hij doet denken aan onze fietsbrug De Slinger, ontworpen door Rein Hofstra.

De Nesciobrug overspant het Amsterdam-Rijnkanaal en verbindt Amsterdam en Diemen met IJburg via de Diemerzeedijk, een voormalige vuilstortplaats die is opgeknapt tot Diemerpark en nu bij IJburg hoort. De brug ligt vlak naast de Zeeburgerbrug in de A10. De Nesciobrug zorgt voor een snellere fietsverbinding van IJburg naar Diemen, de Amsterdamse wijk Watergraafsmeer en o.a. de Zuidas.

De brug werd, toen de overspanning over het Amsterdam-Rijnkanaal werd gehangen (zomer 2005), genoemd naar de prozaschrijver Nescio, omdat deze destijds -begin 20e eeuw- met zijn vrienden lange wandelingen maakte op de Diemerzeedijk, daarvan

in zijn werk (1918) verhaalde en aldus de Diemerzeedijk een plaats gaf in het collectieve literaire geheugen. In de volksmond wordt de brug de 'Palingbrug' genoemd, vanwege zijn vorm.

Om 15.00 uur zijn we in Weesp.

In de Grote Kerk staat mevrouw Van den Hoven ons op te wachten. Samen met Jan Toebes.

Hij leidt ons rond door de kerk.

Aan het eind van de wandeling zegt hij: “Er woont bij jullie ook een Co Steenman?” “Natuurlijk!” Hij weer: “Ik zag op de website dat hij in de Taakgroep

Eredienst zit.” “Natuurlijk!”

Ik krijg een boekje mee voor hem, met de hartelijke groeten.

Aan een vriend van vroeger.

Na het bezoek stapt Alie op de bus, richting Weesp.

Ik ga met mevrouw Van den Hoven mee, want zij stelt haar huis voor me open voor één nacht. Van haar hoor ik dat ze aanstaande vrijdag naar Hilversum moet, met haar dochter. Ze gaan meedoen met Twee voor Twaalf. Vrijdag worden de opnames gemaakt. De uitzending vindt plaats op 29 september.

Een aantal jaren terug heeft ze ook al eens meegedaan. Op mijn vraag hoe ver ze toen gekomen is, antwoordt ze: “Tot en met de derde ronde.” Ik weer: “En .... gewonnen of verloren?” “Gewonnen!!”

Dat belooft wat voor 29 september. Het staat geschreven in mijn agenda. En: iedereen die dit leest: kijken dus. Onthoud haar naam: Mevrouw Van den Hoven, uit Muiden.

Woensdag 15 juni 2011

Als ik de P + R in Muiden oprijdt staan vier leden van het pastorale team van het Servotel al op mij te wachten. Negen uur! Zij zijn al vroeg vertrokken. Ik kon bijna uitslapen vanmorgen.

De route loopt vandaag via Weesp naar Naarden. Daar zullen we dan eerst de Grote Kerk van Naarden bekijken. Daarna gaan we terug naar Weesp waar we dan die Grote Kerk bezoeken.

Muiden – Weesp is een peanut. Wat afstand betreft. Om kwart voor tien (!) zitten we bij de plaatselijke banketbakkerij aan de koffie met gebak. Er is nog geen winkel en restaurant open. Maar deze bakkerij wel.

De eigenaresse zegt dat we goed gekozen hebben door bij haar te komen. Zij zijn de enige bakkerij/restaurant in Weesp die een likeurtje bij de koffie geven.

Bij het afscheid overhandig ik haar mijn promotieflyer. “Drachten! Zal ik u eens iets vertellen? Mijn moeder woont met mijn zuster in Houtigehage!” Het zal niet waar zijn! Na gisteren Florus van Rijzen ontmoet te hebben, nu weer iemand die familie in Friesland heeft. En zo dicht bij Drachten. Het is bijzonder.

Wij vervolgen onze weg. Het is gaan regenen. Capuchons en paraplu’s worde opgezet. Na tien minuten is het weer droog. Er komst de hele dag geen spat regen meer.

Om twee uur zijn we in Naarden. Als we de kerk binnenkomen is er een gevoel van overweldigd zijn. Zo groot, zo breed, zo hoog. En inderdaad daar, in de hoogte, een prachtig beschilderd plafond. Met links voor-

stellingen van het lijden, dood en opstanding van Jezus (het Nieuwe Testament), en rechts voorstellingen uit het Oude Testament, verhalen die de spiegelverhalen zijn van de voorstelling uit het Nieuwe Testament. Nu weet ik ook direct waar in het komend jaar de diensten

in het Servotel over zullen gaan: over deze voorstellingen, en natuurlijk de daarbij horende teksten uit de Bijbel. Een prachtig thema voor een heel seizoen. Ik zoek daar altijd naar, heb al een jaar Psalmen gedaan, ook al een jaar moderne iconen van Julia Stankova. Het seizoen 2011 – 2012 zal het gaan over de schilderingen in de Grote Kerk van Naarden. En we zullen er de teksten bij lezen uit de Naardense Bijbel.

We horen hier trouwens dat de Naardense Bijbel in Gouda, de Goudse Bijbel heet. In de Naardense Bijbel staan de plafondschilderingen uit de Grote Kerk van Naarden afgebeeld. In de Goudse Bijbel staan afbeeldingen van de Goudse Glazen en Cartons (werktekeningen van de Goudse Glazen op ware grootte) uit de Sint Janskerk (Grote Kerk) van Gouda.

Gelukkig delen ze grote spiegels uit. Anders zou het heel erg nekloge zijn. Want je wilt naar boven kijken en naar boven blijven kijken. Het is prachtig. Als u in de gelegenheid bent om deze kerk te bezoeken, zou ik zeggen: Doen! En neem er de tijd voor!

Onze tijd is veel te kort. Wij kunnen maar een uur blijven want Weesp wacht ook. Jammer, jammer. Niet om naar Weesp te gaan. Maar om uit Naarden te moeten vertrekken.

Om vier uur zijn we in Weesp. Ook daar staat weer iemand klaar om ons rond te leiden. Maar na Naarden is niets meer leuk (het is best wel een mooie kerk in Weesp, maar ze hebben hem vreselijk verknoeid door zwarte stalen buizen, aan elkaar gelast, waaraan verlichting hangt. De prachtige kroonluchters vallen in het niet bij deze stalen geraamtes).

Na drie kwartier beginnen we vermoeidheidsverschijnselen te (ver)tonen: veel gaan zitten, gapen, niets meer zeggen ..... Het is mooi geweest voor vandaag.

We verlaten de kerk om ergens heerlijk op een terras te zitten. En te eten met elkaar.

Dan breng ik mijn meelopers naar de P + R in Muiden. Ik blijf slapen in Weesp.

Donderdag 16 juni 2011

Als ik uit bed stap is het nog droog. Maar aan het ontbijt merken we dat het begint te regenen. En niet zo'n klein beetje ook. In een stortbui neem ik afscheid en rijd ik naar Naarden. Bij de vesting is een grote parkeerplaats. Onderweg speel ik met de gedachte om naar huis te gaan. Het is nog heerlijk vroeg ..... Om elf uur kan ik thuis zijn .....

Maar je kunt natuurlijk niet met de eerste de beste dag dat er regen valt al capituleren. Om het in het Fries te zeggen: "Dat liket wol op fleanen ...."

Als ik uitstap regent het nog en als ik de vesting heb bereikt komt het water met bakken uit de hemel. Een mooie uitdrukking in het boek Genesis vertelt het zo: "Op die dag werden de sluisen van de hemel geopend ....." (Gen 7:11).

Zo lijkt het mij inderdaad. En het waait ook nog hard. Ik denk dat het een soort onweersbui is zonder onweer. Een tumult van hier tot ginder. Na vijf minuten zijn mijn broek en schoenen doorweekt. Ik besluit dat, wat er ook gebeurt, ik zál doorlopen.

Na een uur eet ik, aan de rand van Hilversum, al staande twee boterhammen. Het plent weliswaar niet meer, maar het regent nog steeds behoorlijk. Ik heb het zicht op de televisietoren van Hilversum.

Dan loop ik de stad binnen. Langs het grote mediapark. Op het eind van het park loop ik het mooie gekleurde gebouw voorbij, het Museum voor Beeld en Geluid, bekend van het programma "Andere Tijden". Het staat aan de Mies Bouwman boulevard.

Na snel een paar foto's gemaakt te hebben loop ik door, de stad in. Bij de Grote Kerk staat al iemand op me te wachten.

Van alle kerken die ik gezien heb is dit wel de soberste kerk. Geen enkele versiering, behalve een fluit en een gitaar bovenop het orgel. En twee kroonluchters. De rest is donker. Een donkere preekstoel, donkere banken, een donkere uitstraling, alles keurig in het gelid. Ook de bijzalen ogen uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. Het deprimeert me.

Ik hoor dat de Gereformeerde Bond samen is gegaan met de Confessionele Vereniging. Zij kerken nu samen in dit gebouw. Vandaar die strenge opzet van het kerkgebouw en de donkere uitstraling.

Na een uur pak ik de trein naar Naarden. En daarna de auto naar Drachten.

Ik heb 19 kerken bezocht! En 457 km. gelopen!

Route Hilversum – Loenen aan de Vecht – Driebergen – Wijk bij Duurstede, 24, 25 en 26 juni 2011

Vrijdag 24 juni 2011

Vandaag wordt het een lange route: Hilversum – Loenen aan de Vecht – Centraal Station Utrecht. 26 km. Een testcase voor lange routes in de toekomst. Als ik dit haal, zal ik in de toekomst ook meer langere afstanden kunnen lopen.

Het is goed weer. In Loenen aan de Vecht ben ik in tweeëneenhalf uur. De koster, mevr. Gon Brouwer maakt koffie en haalt een verrukkelijke mergpijp (gebakje; en het is echt geen mergpijpje!)

van de bakker. Ze leidt me rond door de kerk. In de kerk hangen verschillende rouwborden. Op één ervan is de overgang te zien van de Juliaanse kalender naar de Gregoriaanse kalender. Er staan twee data van overlijden op: 15 en 5 oktober 1652.

De Gregoriaanse kalender, een aanpassing van de daarvoor gebruikte Juliaanse kalender, werd voor het eerst voorgesteld door de Napolitaanse arts Aloisius Lilius, en werd overgenomen door het Concilie van Trente (1545-1563). Paus Gregorius XIII kon pas in 1582 met de bul *Inter gravissimas* deze kalenderhervorming doorvoeren. Bij de invoering liepen de weekdays zonder onderbreking door: op donderdag 4 oktober volgde vrijdag 15 oktober 1582. Door het weglaten van die 10 dagen werd het begin van de lente teruggebracht naar 21 maart.

Een aantal katholieke landen voerde de Gregoriaanse kalender onmiddellijk in. In veel protestantse gebieden werd de nieuwe kalender pas rond 1700 aanvaard. In Nederland aanvaardden Holland, Zeeland en de zuidelijke gewesten vrijwel onmiddellijk de nieuwe kalender maar de overige gewesten deden dit pas in 1700 of in 1701. Gevolg was bijvoorbeeld dat de tornado die de Utrechtse Domkerk op 1 augustus 1674 in twee stukken splitste, in geschriften die de oude kalenderstijl hanteerden, gedateerd is op 22 juli.

Bijzonder om hier in de kerk een rouwbord te zien met twee data erop.

Verder is de kerk bijzonder omdat het koor door een muur, waartegen de preekstoel geplaatst is en

waarin aan de zijkant van de preekstoel twee deuren zitten, afgesloten is van het koor. Volgens de koster is dit altijd al zo geweest, maar ik waag dat te betwijfelen. Op de website zie ik inderdaad dat de muur er later tussen gebouwd is. Het koor en de sacristie dateren uit het midden van de 15^e eeuw, dus toen was het nog een katholieke kerk. De wand is waarschijnlijk midden 18^e eeuw gebouwd. Het was natuurlijk voor de protestanten een steen des aanstoots om altijd maar tegen het koor en de apsis aan te moeten kijken. Dan maar

een muur (een mooie weliswaar) er tussen.

Maar de katholieke oorsprong verloochent zich niet. In het gewelf in het koor is het gezicht van een paus (denk ik) gebeeldhouwd. Welke paus het is weet ik op dat moment niet. Later lees ik, alweer op de website van de Hervormde Gemeente van Loenen aan de Vecht, dat de kerk was toegewijd aan St. Ludgerus (742-809), een telg uit een adellijke Friese familie die, op de vlucht voor Radboud, in deze streken terecht kwam. Ludger werd in 805 tot bisschop van Munster gewijd en was door zijn vriendelijkheid zeer gezien.

Na een uur pauze ga ik op weg naar Utrecht. Een prachtige route door Breukelen en Maarsen, langs de Vecht. Aan de overkant zie ik schitterende kastelen. Als één van de eerste kom ik voorbij Nijenrode,

waar sinds 1950 het Nederlands Opleidingsinstituut voor Bedrijfskunde zit (nu Universiteit voor Bedrijfskunde Nijenrode). Veel van onze politici zijn hier opgeleid.

Ik zie hier geen “gewone” auto’s rijden. “Gewoon” is hier BMW, Audi, Mercedes, Jaguar. En het zijn niet de kleinste uitgaven van deze merken. Glanzende lak met vier of zes deuren rijden me voorbij. Ik zie geen bekenden.

Om 16.30 uur ben ik in Utrecht op het Centraal Station. De trein naar Hilversum staat klaar om te vertrekken.

Ik heb het gehaald, 26 km. De rit naar Maasbommel, waar ik op het vakantieadres van Theun en Lies van der Werff mag slapen, is er ook één van uithoudingsvermogen. Een lange file, veroorzaakt door een ongeluk, maakt dat ik pas om 19.00 uur aankom.

Dan is er een douche, heerlijk eten, en ook nog een glas wijn. Beter kan niet.

Ik slaap die nacht slecht. Wat te veel adrenaline in m’n bloed door het wandelen? Zou kunnen. De volgende nacht wil het vast beter.

Zaterdag 25 juni 2011

Het regent. En het wordt deze dag ook niet droog. Zo halverwege de dag zeggen we tegen elkaar:

“Als die wolken nu al hun water er eens in één keer uitgooiden, dan zou dat voor ons heel wat gemakkelijker zijn. Dan waren we er in een uur van af.” Want het miezert maar een beetje.

Maar zo werkt het niet. Alle drie (Theun en Lies van der Werff lopen deze dag mee) zoeken we ons heil onder een paraplu. Bij een Open Tuin vinden we in de serre onderdak en mogen we bij een gekochte kop koffie ons eigen broodje eten. Later hebben we nog een stop onder een viaduct. Daar is het tenminste droog.

We lopen vandaag de route Driebergen – Wijk bij Duurstede. De vervolgroute van Centraal Station Utrecht naar Driebergen loop ik morgen. Dit omdat we de Grote Kerk in Driebergen alleen maar zaterdag ’s ochtends kunnen bezoeken. Om 9.30 staan we in de Grote

Kerk van Driebergen. Daar is alleen een beheerder aanwezig, die ook moet zorgen voor de reisleiders van DrieTour Reizen. DrieTour heeft zijn bijeenkomsten in de bijgebouwen van de Grote Kerk

van Driebergen, in Nieuw Salem. Het is voor mij bekend terrein omdat we er vaak geweest zijn voor onze twee Rome-reizen en Israël-reis.

De Grote Kerk van Driebergen heeft iets van de oude Noorderkerk in Drachten. Galerijen aan drie zijden van de kerk. Frontaal vooraan een preekstoel met daarboven het orgel. Het ziet er allemaal keurig netjes uit. Maar ik vind het wel wat steriel. Proper en keurig, maar zonder warmte.

We krijgen een kop koffie van de beheerder. Dat smaakt heerlijk.

Dan gaan we op weg naar Wijk bij Duurstede.

Het is een mooie wandeling, waarin we een aantal pauzes kunnen inlassen. Dat is zeker goed vanwege de regen. Tussen Cothen en Wijk bij Duurstede zien we een vreemd verschijnsel. In een grote kersenboomgaard zien we een soort van moe'addzin, en gebedsoproeper. Tenminste, daar doet het mij aan denken. Midden in de kersenboomgaard staat een grote houten toren, een soort uitkijkpost, waarop een donkere man (een Turk of Marokkaan?) stevig de touwtjes in handen heeft. En dat doet hij letterlijk. Hij heeft een groot aantal touwen over de rand van de toren hangen, en elk van die touwen staat in verbinding met een top van een kersenboom. Aan de top van die boom hangen dan weer drie, vier of vijf blikken. Zodra er een aantal vogels neerdaalt in een boom, trekt de moe'addzin aan het touw van die boom, de blikken komen in beweging en maken een heidens kabaal. Dus: weg vogels! De moe'addzin is een levende vogelverschrikker!

Of Mohammed het zo bedoeld heeft ..... Ik denk het niet. Dit schrikt natuurlijk eerder af, dan dat het mensen oproept om te komen. Maar je krijgt er wel heerlijke en onbeschadigde kersen door.

We zien daarna nog twee keer iemand die hetzelfde "werk" doet. En het zijn steeds weer donkere mensen die dit "werk" doen. Hebben we hier gastarbeiders voor nodig?

Om 15.30 zijn we in Wijk Bij Duurstede. De naam van de stad is als volgt te verklaren: Voor het naamdeel *Wijk* worden verschillende verklaringen gegeven, zoals dat het onder meer herleid zou kunnen worden tot het Romeinse *vicus*, of het Germaanse *wik* wat weer "bocht" of "inham" betekent. Het naamdeel *Duurstede* laat zich herleiden tot de vroegere handelsplaats Dorestad, welke naam op zijn minst deels van Keltische oorsprong is.

De Grote Kerk staat op de Markt. De kerkrentmeester, dhr. Henk Krijthe, staat ons bij de pomp op te wachten. Ik moet denken aan Nico ter Linden, die zegt dat in de Bijbel romantische ontmoetingen altijd bij het water (bij de bron, de pomp) plaatsvinden: "Daar aan de waterkant ..... Ik heb jou voor het eerst ontmoet, daar aan de waterkant ....."

Zijn zwager komt er ook bij. Hij is koster van de kerk.

Ze trakteren ons op een kop koffie en daarna kunnen we de Grote Kerk bekijken. Het gaat wat haastig allemaal. Want 's avonds hebben ze weer een bijeenkomst van de kerkenraad, waarin ze afscheid nemen van een aantal leden.

Er zit een prachtige akoestiek in de kerk. Lies van der Werff waagt het om het lied "Wij zoeken hier Uw aangezicht" te zingen. Theun en ik zoeken aarzelend naar een tweede stem. Het klinkt prachtig. Jammer dat we maar zo kort tijd hebben. We hadden meer kunnen zingen. Want "zingen verdrijft de duivel", moet Luther eens gezegd hebben.

Henk Krijthe brengt ons naar Driebergen. Weer een dag zit erop. Een dag waarin we twee kerken bezochten. Morgen kan ik gewoon wandelen. Zonder een kerk te hoeven bezoeken. Dat is ook wel eens heerlijk.

Zondag 26 juni 2011

Het is om acht uur 's morgens erg verleidelijk om te blijven liggen. Maar om 8.15 uur sta ik toch maar naast mijn bed. Lakens en dekbedhoes opgevouwen, in de tas, eten, en om kwart over negen rijd ik weg. Theun en Lies in pyama achterlatend.

Om 10.15 uur ben ik in Driebergen op de parkeerplaats bij het station. Met de trein naar Utrecht, waar mijn wandeling begint.

In Bunnik heb ik een korte pauze. Aan de weg waarlangs mijn route gaat staat in Bunnik een grote katholieke kerk. In de kerk, afgesloten van de kerkruimte een prachtig Mariakapelletje. Het zit er heerlijk rustig en koel. Ik eet er mijn boterham en mijmer wat.

Dan gaat de wandeling verder. Als ik Driebergen binnenkom, zie ik langs de kant van de weg eiken staan. Ze zijn voorzien van een band:

Eikenprocessierups. Dat lijkt niet best voor de Rijsenburgselaan. Bijna alle bomen zijn voorzien van

een band. Als ze gaan kappen blijft er een enkele zielige boom over. En natuurlijk, als er rupsen in de ene boom zitten lopen ze over naar de boom drie meter ernaast.

Om 14.30 ben ik bij het station van Driebergen.

Instappen, wegwezen en naar huis.

Om 16.00 uur thuis. Rugzak uitpakken. Opruimen. Een douche en een heerlijk glas wijn. Mails bekijken en beantwoorden. Wassen, twee wasmachines vol.

Het zit er weer op.

Aantal bezochte kerken: 22. Aantal kilometers: 532,5. Aantal bezochte provincies: 3,5.

